

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 143/2011-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. N., P., zastúpeného JUDr. M. Č., pre namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 CoKR/17/2010-634 z 23. augusta 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. N. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. januára 2011 doručená sťažnosť Ing. J. N., P. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47

ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 CoKR/17/2010-634 z 23. augusta 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že:

«Dňa 25. 01. 2010 sťažovateľ podal na Okresný súd Bratislava I návrh na vyhlásenie konkurzu v súlade so zákonom č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „konkurzný zákon“).

Dňa 09. 02. 2010 Okresný súd Bratislava I uznesením, sp. zn. 3K/4/2010-113, z dôvodu, že boli splnené všetky zákonné predpoklady na začatie konkurzného konania, začal konkurzné konanie voči spoločnosti G., so sídlom, V. (ďalej len „dlžník“).

Dňa 22. 02. 2010 Okresný súd Bratislava I uznesením, sp. zn. 3K/4/2010-122, vyhlásil na majetok dlžníka konkurz a do funkcie správcu ustanovil JUDr. J. G., so sídlom B.

Podaním zo dňa 12. 03. 2010 podal anglický likvidátor dlžníka (ďalej len „odvolateľ“) prostredníctvom právneho zástupcu proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu odvolanie.

Odvolanie bolo založené na tvrdeniach, ktoré sťažovateľ považuje za neopodstatnené, napríklad že riaditeľ dlžníka nemal oprávnenie konať v jeho mene, že nemal právo uznať záväzky v jeho mene, že likvidačné konanie vedené vo V. tvorí prekážku res iudicata a súčasne vytvára prekážku litispedencie, alebo že na území Slovenskej republiky neexistuje centrum hlavných záujmov dlžníka.

K tomuto odvolaniu podal vyjadrenie dlžník zastúpený riaditeľom, v ktorom žiadal, aby ho odvolací súd odmietol, nakoľko bolo podané osobou, ktorá ho nebola v mene dlžníka oprávnená podať. Dlžník zároveň zobral odvolanie späť a žiadal, aby odvolací súd v súlade s ustanovením § 207 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) zastavil odvolacie konanie.

Dlžník v tomto podaní dostatočne jasne vysvetlil, z akých dôvodov je odvolanie odvolateľa, ktorý nie je aktívne legitimovaný na jeho podanie, nesprávne a účelové. Jeho argumentačný rámec sa zakladal predovšetkým na skutočnosti, že:

- centrum hlavných záujmov dlžníka (ďalej len „COMI“) je a od začiatku roku 2008 preukázateľne bolo na území Slovenskej republiky, preto práve a len súd Slovenskej republiky mal právomoc na začatie hlavného konkurzného konania v zmysle ustanovenia článku 3 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní (ďalej aj ako len „nariadenie“),

- likvidačné konanie vedené na majetok dlžníka vo V., za predpokladu, že sa nevyhovie odvolaniu podanému voči rozhodnutiu anglického súdu High Court of Justice a rozhodnutie tohto súdu nebude zrušené, môže byť považované, s poukazom na ustanovenie článku 3 ods. 4 písm. a) nariadenia, výlučne za vedľajšie konanie,

- riaditeľ dlžníka, Ing. D. Š., bol a naďalej zostáva oprávnený konať v jeho mene. Bol preto oprávnený sa vyjadriť k návrhu na vyhlásenie konkurzu a tiež uznať jeho záväzky,

- je nepochybné, že boli splnené zákonné podmienky na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka, ustanovené slovenským konkurzným zákonom. Dlžník bol preukázateľne v úpadku z dôvodu, že bol platobne neschopný a súčasne neexistoval žiadny zákonný dôvod na zastavenie konkurzného konania,

- neexistoval odvolací dôvod podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. a) O. s. p. v spojitosti s ustanovením § 221 ods. 1 písm. d) O. s. p.

Sťažovateľ podal v odvolacom konaní k podaniam odvolateľa dve vyjadrenia, obsahujúce relevantné skutočnosti vzťahujúce sa k predmetu odvolacieho konania, ktoré však odvolací súd v plnom rozsahu ignoroval a vôbec sa s nimi nevyporiadal.

Dňa 23. 08. 2010 Krajský súd v Bratislave uznesením, sp. zn. 2 CoKR/17/2010-634 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), konkurzné konanie na majetok dlžníka zastavil.

Po doručení napadnutého rozhodnutia sťažovateľ zistil, že odvolateľ podal dňa 30. 06. 2010 v odvolacom konaní vyjadrenie, na ktoré krajský súd podrobne odkázal v napadnutom rozhodnutí a z ktorého prevzal podstatnú časť odôvodnenia, avšak ku ktorému sa sťažovateľ nemal možnosť vyjadriť.

Aj napriek skutočnosti, že napadnuté rozhodnutie má 20 strán, je odôvodnenie obmedzené na nasledovné tézy:

„V súvislosti s postavením a právomocami likvidátorov ustanovených anglickým súdom 22. 1. 2010, ktoré vyplývajú z Insolvenčného zákona z roku 1986 a potvrdzuje ich aj analýza anglickej právnickej kancelárie B. vychádzajúca z rozhodovacej praxe anglických

súdiv, považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že Ing. S., riaditeľovi spoločnosti G., po vydaní rozhodnutia High Court of Justice zo dňa 22. 1. 2010 zostala tzv. zvyšková právomoc spočívajúca v možnosti odvolať sa proti likvidačnému príkazu v mene spoločnosti v prípade, ak dospel k záveru, že bol príkaz na likvidáciu vydaný nesprávne; nevzťahuje sa však na podanie alebo obhajovanie iných žalôb a súdnych konaní. Vzhľadom na uvedené, nemohol právne relevantne uznať dňa 25. 1. 2010 záväzok dlžníka voči Ing. J. N., nemohol odvolať plnomocenstvo JUDr. H. (ktoré mu neudelil), a ani vziať späť odvolanie podané p. T., likvidátorom, ustanoveným anglickým súdom prostredníctvom slovenskej advokátskej kancelárie proti rozhodnutiu Okresného súdu Bratislava I zo dňa 22. 2. 2010, č. k. 3K/4/2010-122.

Naopak, ak likvidátor, ustanovený anglickým súdom v mene spoločnosti splnomocnil advokáta na zastupovanie v súdnom konaní, konal v súlade čl. 167 ods. 1 písm. a) Insolvenčného zákona, čo potvrdil aj High Court of Justice.

Vzhľadom na vyššie uvedené a tiež na skutočnosť, že anglický súd rozhodol o začatí hlavného insolvenčného konania ako prvý, pričom jeho priorita a univerzalita bezprostredne vyplývajú z citovaných právnych predpisov Spoločenstva a rozhodnutí ESD, odvolací súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa otázkou určenia COMI, keďže o ňom už bolo rozhodnuté, a preto je z hľadiska odvolacieho konania irelevantné.

Odvolací súd tiež nemohol skúmať otázku existencie podniku dlžníka v zmysle čl. 2 písm. h) Nariadenia, pretože v tomto konaní nie je oprávnený zmeniť charakter rozhodnutí Okresného súdu Bratislava I deklarovaného hlavného konkurzného konania na konanie vedľajšie v zmysle čl. 3. ods. 2 Nariadenia.

Vydaním uznesenia č. k. 3K/4/2010-113 o začatí konkurzného konania ako hlavného konania (bez ohľadu na skutočnosť, že 16. 2. 2010 nadobudlo právoplatnosť) a uznesenia č. k. 3K/4/2010-122 o vyhlásení konkurzu teda reálne došlo k porušeniu princípu univerzality a priority vyplývajúceho z bodu 22 Preambuly a z článku 16 ods. 1 prvý pododsek Nariadenia a tiež k porušeniu zásady uznávania rozhodnutí v zmysle čl. 17 ods. 1. Nariadenia...“

Je nepochybné, že odvolací súd bol povinný umožniť sťažovateľovi, aby sa oboznámil a vyjadril ku všetkým dôkazným prostriedkom, ktoré krajský súd vykonal. Ako však bolo uvedené v prehľade skutkových okolností, sťažovateľ sa o niektorých kľúčových podaniach

odvolateľa, napríklad o návrhu odvolateľa na prerušenie konania a o vyjadrení odvolateľa zo dňa 30. 06. 2010, ktoré odvolací súd prevzal ako významné pre napadnuté rozhodnutie, dozvedel až po doručení napadnutého rozhodnutia a v priebehu odvolacieho konania nemal žiadnu možnosť sa k nemu vyjadriť.

Týmto postupom krajský súd porušil základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v rozsahu, v akom tieto práva chránia rovnosť účastníkov súdneho konania...

Z uvedeného názoru vyplýva ako nepochybné aj to, že (i) sťažovateľ bol účastníkom konania, ktoré začalo na jeho vlastný návrh a že (ii) ak sa s ním ako s účastníkom konania nekonalo, došlo takýmto postupom súdu k porušeniu jeho procesných práv...

Okrem vyššie uvedeného odňal odvolací súd sťažovateľovi možnosť konať pred súdom aj tým, že nenariadil na prejednanie odvolania pojednávanie. Konal pritom v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 písm. c) O. s. p., v zmysle ktorého mal obligatórne nariadiť pojednávanie, lebo si to vyžadoval dôležitý verejný záujem...

Krajský súd vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozhodnutia neučinil zadosť zákonným a ústavným požiadavkám najmä preto, že sa nijako nevyporiadal s procesnými návrhmi a vyjadreniami viacerých účastníkov konania (sťažovateľa aj dlžníka), týkajúcimi sa aktívnej legitímácie odvolateľa, otázok súvisiacich s voľbou rozhodného práva, a kritérií hlavného konkurzného konania. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okrem toho nie je možné spoľahlivo zistiť ani to,

- ako dospel odvolací súd k záveru, že „napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa nebolo správne“;

- ako sa vysporiadal so skutočnosťou, že boli splnené všetky zákonné podmienky na vyhlásenie konkurzu,

- ako dospel k záverom o oprávnenosti konania osôb, ktoré konali v mene dlžníka, resp. či anglickí likvidátori disponovali súhlasom príslušného anglického orgánu na konanie v mene dlžníka,

- prečo neskúmal či odvolacie konanie vo V. bolo skončené a akým spôsobom,

- a ako sa vysporiadal s návrhom na prerušenie konania, ktoré podal odvolateľ...

Tým, že odvolací súd okrem iného nevykladal ustanovenie § 22 ods. 3 konkurzného zákona v súlade s ústavou a zároveň v súlade so svojou povinnosťou tzv. eurokonformného

výkladu, je napadnuté rozhodnutie zjavne arbitrárne a predstavuje pre účastníkov konania neúnosnú mieru právnej neistoty. Tá vyviera z nejasnosti a neurčitosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a jej intenzita je determinovaná popretím samej podstaty a princípov vnútroštátnej aj úniovej úpravy konkurzného práva...

Rozhodnutím, ktorým krajský súd konanie zastavil, hoci pre zastavenie konania neboli naplnené podmienky, predpokladané tak vnútroštátnym právom ako aj úniovou legislatívou, odňal sťažovateľovi prístup k súdu...

Odňatie prístupu k ústavne kvalifikovanej súdnej ochrane práv sťažovateľa malo zároveň za následok aj zásah do jeho práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože tým bolo významne obmedzená jeho možnosť domôcť sa uspokojenia svojich majetkových nárokov.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že postupom a uznesením krajského súdu č. k. 2 CoKR/17/2010-634 z 23. augusta 2010 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,30 €. Sťažovateľ zároveň požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu č. k. 2 CoKR/17/2010-634 z 23. augusta 2010.

Ústavný súd zistil, že proti napádanému rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ 10. decembra 2010 dovolanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Obdo 44/2010 z 26. januára 2011 vykonateľnosť tohto rozhodnutia odložil až do rozhodnutia o dovolaní.

Ústavný súd považuje sťažovateľom podané dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, na základe ktorého najvyšší súd odložil vykonateľnosť napádaného rozhodnutia krajského súdu až do rozhodnutia o dovolaní, za účinný právny prostriedok ochrany označených základných práv a slobôd. V rozsahu svojho preskúvacieho oprávnenia sa dovolací súd musí vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi uvedenými v dovolaní, ako sťažovateľ uvádza v sťažnosti podanej ústavnému súdu, preto právomoc

poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa má najprv predovšetkým najvyšší súd ako súd dovolací (k podobným záverom už ústavný súd došiel napr. sp. zn. III. ÚS 26/09, III. ÚS 109/2010 a iné).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ svoje námietky uplatnil aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní podanom najvyššiemu súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené, musela byť sťažnosť odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, bude rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti ústavnému súdu navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti ústavnému súdu je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2011